

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év május hó 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A garázdaság vétsége és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Siófoki Városi Bíróság 5.B.54/2010/25. számú ítéletét megváltoztatja;

a terheltet az ellene zaklatás vétsége (Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pont) miatt emelt vád alól felmenti.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 8.300 (nyolcezer-háromszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Siófoki Városi Bíróság a 2010. október 19-én kihirdetett és jogerős 5.B.54/2010/25. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

- 1 rb. garázdaság vétségében (Btk. 271. § (1) bek.),*
- 1 rb. zaklatás vétségében (Btk. 176/A. § (2) bek. a) pont) és*
- 1 rb. testi sértés vétségében (Btk. 170. § (1) bek.).*

Ezért őt halmazati büntetésül 320 napi tétel, napi tételenként 300 Ft, összesen 96.000 Ft pénzbüntetésre ítélte.

A jogerős ítélettel megállapított tényállás lényege a következő.

A terhelt nem kóros elmeállapotú, beszámítási képessége az elkövetéskor sem volt kizárt, vagy korlátozott.

A terhelt élettársa és munkatársa volt V. K. , aki szakított vele. Ebbe a terhelt nem nyugodott bele, rendszeresen megjelent V. K. munkahelyén, egy étteremben, ahol ki nem fizetett munkabérét is követelte. Személyesen és telefonon zaklatta az étterem dolgozóit, akik 2009. október végén bejelentést is tettek a rendőrségen.

2009. november 2-án 10 és 11 óra között S-n a terhelt követte V. K-t és főnökét Sz. M. sértettet, s utánuk ment egy áruházba.

Az áruházban figyelte mindkettőjüket, majd a pénztárnál beállt eléjük a sorba, és indulatosan szidalmazni kezdte Sz. M. sértettet. Azért, hogy félelmet keltsen benne, megfenyegette azzal, hogy "neki vége van", tönkreteszi őt és az éttermet, majd kézzel mellkason lökte.

A lökéstől a sértett megtántorodott és a mellette lévő állványnak esett. Az állványon lévő tárgyak közül több eltört, az üvegcsörömpölésre és kiabálásra odaérkező biztonsági őr kihívta a rendőrséget.

A rendőrség kiérkezéséig a terhelt V. K. füléből a fülbevalót kitepte, elgörbítette, majd visszaadta.

Sz. M. sértett a lökés következtében a mellkas hátsó falának felszínes, 8 napon belül, ténylegesen 2-4 napon belül gyógyuló sérülést szenvedte el, s ezért és zaklatása miatt joghatályos magánindítványt terjesztett elő. V. K. nem tett magánindítványt.

A Be. 259. § (1) bekezdése szerint indokolt jogerős ítélet szerint az eljáró bíróság - egyebek mellett - a Btk. 170. § (1) bekezdését, 176/A. § (2) bekezdés a) pontját és 271. § (1) bekezdését alkalmazta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt bűnössége megállapítása miatt.

Indokai szerint provokálták, korábbi élettársa V. K. és Sz. M. sértett összejátszott, a sértett hamisan vádolta, a tanúk sem tettek rá terhelő vallomást. Az eljáró bíróság azonban figyelmen kívül hagyta, amit mondott.

A sértett korábban késsel életveszélyesen megfenyegette; V. K-tól kapott telefonszámon, mint üzletvezető felhívta a terhelt édesapját és megzsarolta. Az áruházban a sértett megcsörgette a mobilját és szidalmazta, akit ezután lökött meg. A sértett azonban megjátszotta magát, szándékosan esett el. A történetek után pedig V. K. nekiment motorral, amitől agyrázkódást szenvedett.

Aki nem fizetett munkabéréért járt be az étterembe, amit azóta sem kapott meg. Hivatkozott arra, hogy az áruházban keletkezett kárt megtérítette. Ugyanakkor - álláspontja szerint - elmeorvos-szakértői vizsgálata felesleges volt, ezért a költség egy részét az államnak kellene viselnie.

A Legfőbb Ügyészség BF.277/2011. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint a bűnösség megállapítása, és a helyes minősítés mellett kiszabott büntetés is törvényes.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott;

melyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány - eltérő indokkal - a következők szerint alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye (Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.).

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jogszabály megsértése miatt került sor.

Az irányadó tényálláshoz képest viszont az eljáró bíróság nem sértett törvényt, amikor a terhelt bűnösségét a garázdaság és a testi sértés vétségében megállapította.

Zaklatás vétsége miatt viszont a bűnösség megállapítása törvénysértő.

A felrótt, a Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző zaklatás vétségét - az elkövetéskor, s egyébként elbíráláskor is egyezően hatályos büntetőtörvény szerint - az követi el, aki félelemkeltés céljából mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget.

A bűncselekmény elkövetési magatartása a fenyegetés, ami azonban a fenyegetés Btk. 138. §-a szerinti általános fogalmához képest speciális, annál szűkebb, konkrétabb, illetve súlyosabb.

A Btk. 138. § szerint a fenyegetés súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

Ettől konkrétabb a Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti fenyegetés, amihez nem elég bármely súlyos hátrány kilátásba helyezése, megállapításához kizárólag a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével fenyegetés szükséges.

A személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény köre az adott tényállástól függő, azonban nyilvánvalóan megegyezik a Btk. 74. § (1) bekezdésének ítélkezési gyakorlatában kialakulttal. A személy elleni erőszakos bűncselekmény kapcsán pedig 2009. augusztus 9-étől - értelemszerűen - irányadónak tekinthető a Btk. 137. § 17. pontja. Kétségtelen személy elleni erőszakos bűncselekmény - minősítésétől függetlenül - az emberölés és a testi sértés.

A Btk. 176/A. § (2) bekezdése a) pontjába ütköző zaklatás - eltérően a 176/A. § (1) bekezdésétől - nem szubszidiárius bűncselekmény és ismétlődést sem kíván meg. Egyetlen, személy elleni erőszakos, vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény, elkövetésével történő fenyegetéssel is megvalósítható, ha az elkövetőt félelemkeltési célzat vezeti.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt a sértettet az áruházban azzal fenyegette meg, hogy "neki vége van", tönkreteszi őt és az éttermet. Ez viszont kétségtelenül egzisztenciális, a sértett megélhetése, nem pedig élete, testi épsége elleni cselekménnyel fenyegetés. Ekként nem tényállásszerű, így emiatt a terhelt bűnössége nem állapítható meg.

Jelen esetben azonban, amennyiben a terhelt fenyegetése a törvényi tényállást megvalósítaná, akkor sem lehetne vele szemben könnyű testi sértés vétségével halmazatban a zaklatás vétségét megállapítani.

A Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző zaklatás lényege ugyanis abból fakad, hogy a kilátásba helyezett súlyos következménnyel való fenyegetettség nyugtalanságot kiváltó lelki teherként nehezedik a sértettre.

Más a helyzet azonban, ha a fenyegetés egy nézeteltérés nyomán kialakult düh indulatában, a testbántalmazási szándék verbális kifejezésre juttatásaként hangzik el, s az elkövető bántalmazza is a sértettet. Ilyenkor a célzat nem a rémületben tartás, a félelemkeltés, hanem az indulat levezetése, következtetésképpen - a cselekménysort természetes egységként kezelve - csak a megvalósult élet vagy testi épség elleni bűncselekmény állapítható meg.

A látszólagos alaki halmazat a konzumpció, a látszólagos anyagi halmazat pedig az összeolvadás elve alapján küszöbölhető ki. Mindkettő lényege, hogy az egyik cselekmény a másikat lefed. Általános elv, hogy a súlyosabb nyeli el az enyhébbet, illetve a súlyosabbba olvad be az enyhébb.

Ha azonban ez alapján sem lehet dönteni (mint például a könnyű testi sértés és zaklatás esetében), akkor - a fent kifejtettekkel összhangban - abból kell kiindulni, hogy a szóbeli magatartás beolvad az egyidejű a szóban kilátásba helyezett cselekményt megvalósító tettbe (amint előkészület a kísérleti, kísérlet pedig a befejezett cselekménybe).

A terhelt fenyegető kijelentése a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) - 2008. január 1. napjától hatályos - 151. §-ába ütköző veszélyes fenyegetést sem valósítja meg.

Ehhez képest tehát a terhelt az irányadó tényállás szerinti cselekménnyel a zaklatás vétségének törvényi tényállását nem merítette ki. Tevőlegessége viszont a könnyű testi sértés vétségének és a garázdaság vétségének megállapítására alkalmas.

A felülvizsgálati indítvány viszont - e vonatkozásban - kizárólag olyan eljárásjogi indokokra hivatkozott, melyek nem szerepelnek a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, tényállástól eltérő körülményekre hivatkozott és ezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását. Ez azonban felülvizsgálat során törvényben kizárt.

A Be. 416. § (4) bekezdés c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a kifogás különleges eljárás (Be. XXIX: Fejezet I-II. Cím) útján érvényesíthető, illetőleg az esetleges sérelem különleges eljárás lefolytatásával orvosolható. Bűnügyi költség tárgyában a Be. 578. §-a pedig lehetőséget biztosít erre.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján megváltoztatta, s a terheltet az ellene zaklatás vétsége (Btk. 176/A. § (2) bek. a) pont) miatt emelt vád alól, a Be. 331. §-ának (1) bekezdése alapján, a Be. 6. § (3) bekezdésének a) pontja szerinti okból - bűncselekmény hiányában - felmentette. Egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 426. § alapján helybenhagyta, a bűnügyi költség viseléséről pedig a 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. május 24.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hitelül:

*írnok
MM*